

KOG, 325 m

ERNA MEŠKO

Čisto na severovzhodnem delu naše deželice, blizu madžarske meje, se nam odpre čudovit pogled na skrajni konec Slovenskih goric. Glavna točka te okolice je kopasti, vinorodni vrh Kog, z najvišjo vzpetino Klumpo z vodovodnim zbiralnikom. Njegov šaljivi grb je sinica.

Prijatelju narave se srce razveseli, ko se tu ustavi in se zazre v te prelepe, s trto zasajene griče, lepe njive, sadovnjake in gozdove. Ko se je aprila leta 1945 čez pokrajino umikala nemška vojska, se je prav tu bila huda bitka; trajala je osem dni. Mnoge hiše so požgali, med njimi tudi cerkev Sv. Bolfenka, zgrajeno l. 1688, so tudi zadele topovske granate. Ob cerkvi je bil množični grob sovjetskih vojakov. Ograjen je bil z železno ograjo. Nekaj let po vojni so Rusi grob odkopali in posmrtno ostanke svojih junakov odpeljali domov.

Danes je Kog lepo obnovljen. Pri vseh hišah vidimo mnogo cvetja. Na novi šoli je vzdana spominska plošča narodnemu heroju, idejnemu vodji NOV v Prlekiji in Slovenskih gorica, prof. Jožetu Kerenciču, rojenemu v Jastrebcih leta 1915. Kot talec je bil leta 1941 ustrelen v Mariboru. Tudi brata so ranili, a se mu je posrečilo, da je preplaval Dravo in se tako rešil. Omembe vredno je tudi trikotno kužno znamenje iz leta 1662; tedaj je tod morila kuga. Ko so širili cesto, so morali znamenje prestaviti. Nekateri so ga hoteli kratkomalo porušiti, pa se jim ni posrečilo. Pod strokovnim vodstvom spomeniškega varstva v Pljuju so spomenik prestavili. Na Kogu so našli tudi več kamnitih sekir in rimski denar.

Kog meji na Medjimurje. Pod Avstro-Ogrsko pa je bila to madžarska pokrajina. Po II. svetovni vojni je pripadal ljutomerskemu okraju, ki je organiziral dobro gospodarstvo z naprednim kmetijstvom in živinorejo. Povsod vidimo vzorno negovane vinograde najbolj zlahtnih sort, 70 % družbene, 30 % zasebne lastnine.

Pred kratkim so obnovili tudi cerkev. Ko je prišel novi župnik in se je z vso vnemo lotil obnove, so se tudi krajanji vključili v to delo in tako so danes vsi, ne glede na svetovni nazor, ponosni na ta kulturni spomenik.

Kogovčani so bili že v stari Jugoslaviji kulturni, narodno zavedni in dobri gospodarji. Imeli so zgrajeno sušilnico sadja za širšo okolico, ukvarjali so se tudi s čebelarstvom. Ko so prišli boljši časi, sušilnica ni bila več tako zanimiva. Ljudje so si raje priboljšek kar kupili in so »režje« (krhlje) lahko pogrešali. Tako so sušilnico podrli, ogrodje s streho pa so uporabili pri gradnji avtobusne garaže, ki jo je zgradila Kmetijska zadruga, vse to pa so domačini opravili s prostovoljnimi delom.

Čez Kog drži lepa asfaltirana cesta; prihaja iz Središča ob Dravi po slemenu proti Gomili, kjer se priključi makadamski cesti Ormož—Ljutomer. Na Kogu ima tudi delovna lovska družina svoj dog. Ko sem se pred 60 leti prvič seznanila s Kogom, smo šli otroci s starši tje peš iz Središča skozi Stari marof (velikanski gozdovi) in se spotoma ustavili v Vodrancih pri Zabavniku; bili so naši sorodniki. Name je napravil poseben vtis napis nad vhodnimi vrati te stare, narodopisno zanimive hiše. Z velikimi črnimi in rdečimi črkami je bilo zapisano:

Ta hiša sliši nam, a vendar naša ni
ko drug za nami pride, jo tudi zapusti
in tretjega pogrebci skoz' vrata ponese,
povej, prijatelj dragi, čigava hiša bo?!

Preden končam zapis o Kogu, naj še povem, kako sva leta 1962, ko je pri nas neusmiljeno klestila toča kot že 100 let prej ne, prejela z možem pismo, ki se je v zadnjem odstavku glasilo takole: »Ker sem zvedel, da Vam je toča vse uničila, pri nas pa je tokrat prizanesla in imamo sadovnjak poln, da se veje samo lomijo, Vaju vabim, pridite z vozom, da Vam naložimo ta blagoslov. Sprejmita vabilo, ki Vama ga ponuja prijateljska roka.« Pismo je napisal Anton Topolovec, napredni kmetovalec, čebelar in kulturni delavec, doma v Jastrebcih, KS Kog. Z veseljem smo se vabilu odzvali. S sinom Maksom sva zapregla konje in se peljala na Kog, dobrih 48 km tja in nazaj. Nisem se mogla načuditi, kako naju je vso pot spremljal Kog. Enkrat je bil pred nama, drugič na levi strani, spet na desni strani. Potem sva se pripeljala že tako daleč, da je ostal za nama. Tako sva se pripeljala do Topolovčevih, ki so naju lepo sprejeli in obdarili. Hitro sva se morala posloviti, pa naju je vseeno ujela noč, preden sva prišla domov.

Ko sem se pred kratkim spet oglasila tam in očeta prosila, naj mi kaj pove iz zgodovine Koga, se je moji prošnji ljubeznivo odzval in tako se mu na tem mestu zahvaljujem

za vsa pojasnila. Ob slovesu sem na steni opazila mnoge fotografije, med njimi tudi priznanje Antonu Topolovcu za kulturno delo, podeljeno ob dvestoletnici šole na Kogu 1780—1980.

Še so po svetu mnogi ljudje, ki jim je zibel tekla na Kogu, pa so s svojim znanjem in delom postali ponos te okolice. To so družbeno politični delavci, zdravniki, učitelji, gospodarstveniki, pisatelji in pesniki, pa tudi dobre obrtnike je treba omeniti. Veselimo se njihovih uspehov, njih imena bo zgodovina dodala tistim, ki so v preteklosti bili v čast temu kraju.

Ko bo prišla med nas spet zlata jesen s svojim čarom, pa pojdite med te naše vinorodne griče in obiščite Kog. Lahko se povzpnete tudi na vrh zvonika in presenečeni boste, koliko lepega razgleda je ob lepem vremenu; pogled gre tja do Blatnega jezera po madžarskem nižavju, mimo Medjimurja, Podravine, Hrvaškega Zagorja, Ptujkega polja, Haloz, Kozjanskega, Pohorja, Kozjaka, Savinjskih in Julijskih alp, koroških gora, gornjeavstrijskih planin vse do Dunaja. Neverjetno! Takšne so naše Slovenske gorice, ki jih na vzhodu varuje Kog in vas prisrčno vabi. Pridite!

MINKA MALI 10. 8. 1893

Avgusta je Minka dopolnila 90 let, ravno toliko, kolikor je dolga doba organiziranega slovenskega planinstva. In če dodamo zraven, da je Minka vse življenje navdušena planinka, potem lahko tudi pripišemo, da praznuje »dvojni praznik«.

Minka Mali pozna planinski svet tako po njenih spisih v Planinskem vestniku kot po njenem zvestem in sistematičnem zbiranju »štampiljk«, saj jih je v svojem planinskem življenju nabrala kar za 21 knjižic. Bogata zbirka pa ni polna samo znanih in neznanih žigov — vseh je okoli 5000 — pač pa tudi kaligrafsko zapisanih vtisov, ki jih je bila Minka deležna na svojih planinskih pohodih.

Če na prvo mesto postavimo misli, ki jih je bil v knjižico napisal dr. Julius Kugy, ko sta ga s prijateljico obiskali v Ovčji vasi, potem naj obveljajo te misli za moto njenemu planinskemu življenju:

»Začnite ta tretji zvezek z ljubeznijo in zvestobo do gora.«

Simboličen pomen imajo tudi misli, ki jih ji je bil daroval Herman Buhl:

»Gore so moja cerkev, jodlanje moja molitev.«

Sploh bi zlahka brali najbolj zanimivo vsebino prav iz zapisov, ki so jih Minki prispevali znani možje planinci, med katerimi je bil na primer tudi Josip Wester:

»Blagor onemu, ki ima za lepoto narave čut in krasoto naših planin. Vaši lapidarni zapiski, ovekovečeni z žigi živo pričajo, da ste med temi izvoljenci. Še stotine vrhov in koč želi vrlji planinski veteran Wester.«

Ali pa Vilko Mazi, ki ji je 10. januarja 1955 zapisal na Šmarni gori, kjer sta se srečala:

»Vi, ki hodite na sveto Šmarno goro, blagor vam; po dr. Prešernu.«

Minka Mali,
fotografirana v juniju
1983 na domu
v Ljubljani

Foto Dokument. PV